

باسمه تعالی

«ت.رت فارسی» و «توهمات رنگارنگ ترکیه»

دکتر احمد کاظمی

پس از حدود ۱۰ سال مباحثه در داخل ترکیه درباره راه‌اندازی بخش فارسی شبکه تلویزیونی دولتی ترکیه (ت.رت)، این شبکه هم‌زمان با جولان تروریست‌های شبه‌کت شلواری وابسته به ترکیه در سوریه، طی مراسمی با حضور مقامات رسمی و برخی از عناصر ضدایرانی و با پخش تیزری با تمرکز بر اقوام ایرانی، فعالیت خود را آغاز کرد. مسئولان ت.رت که حدود ۲ ماه پیش از حجم انتقادات در داخل ترکیه درباره اظهارات زاهد سوباجی، مدیر کل سازمان رادیو و تلویزیون دولتی این کشور که با کنار گذاشتن تعارفات و به سبک تبلیغاتچی‌های «ینی‌چری‌های دوره عثمانی»، آشکارا، هدف راه‌اندازی «ت.رت فارسی» را آزار دادن ایران خوانده بود، شگفت‌زده شده‌اند، این بار هدف از راه‌اندازی ت.رت فارسی، را ثبات منطقه‌ای و تقویت ارتباطات فرهنگی خوانده‌اند.

در خصوص مجموعه تحرکات ترکیه از جمله راه‌اندازی ت.رت فارسی و آنچه در

سوریه، ترکیه در حال کاشت است، چند نکته قابل ارزیابی است:

اول: در خصوص رویکرد و هدف واقعی راه‌اندازی ت.ر.ت؛ ترکیه به‌عنوان کشوری با حدود ۶۰۰ سال تاریخ مملو از کشورگشایی، به لحاظ تمدنی، تاریخی، فرهنگی، هنری و ادبی محتوایی برای عرضه به ایران با قدمت چندین هزاران ساله ندارد، بطوری‌که برخی از اندیشمندان ترکیه اذعان دارند عثمانی هیچ اثر بزرگ ادبی و هنری را نتوانست از خود به جای بگذارد. شاید یکی از دلایل نفوذ زبان فارسی در دربار و گستره عثمانی همین موضوع بوده است. بنابراین اگر هدف ت.ر.ت فارسی، فرهنگی باشد طبیعتاً احترام به فرهنگ و تمدن ایرانی باید کانون فعالیت این شبکه باشد اما تخریب و جعل فرهنگ کهن ایرانی در سریال‌های تاریخی تولیدی ت.ر.ت، نشان می‌دهد که شبکه تلویزیونی دولتی ترکیه از این رویکرد بسیار دور است. اساساً چنین رویکردی با اهداف بنیادین آن که بر سیاه‌نمایی علیه ایران ابتناء دارد، در تضاد است. نمونه این سیاه‌نمایی زمانی بود که هم‌زمان با عملیات موشکی ایران علیه رژیم اسرائیل، برخی از رسانه‌های ترکیه از تبانی ایران و اسرائیل برای فریب افکار عمومی جهان اسلام خبر می‌دادند! اما چندان طول نکشید که مشخص شد که خائن به آرمان فلسطین و پشتیبان و جاده‌صاف‌کن جنایات رژیم صهیونیستی در منطقه کدام کشور مدعی می‌باشد.

دوم: هدف واقعی از راه‌اندازی ت.ر.ت را باید در قالب نقش سه‌گانه‌ای که ترکیه در تحولات منطقه‌ای ایفاء می‌کند، ارزیابی کرد. این سه نقش عبارتند از: **نمایندگی ناتو در غرب آسیا، پیمان کاری برای طرح‌های انگلستان، پیگیری رویکرد نئوعثمانی.**

نقش ترکیه به‌عنوان عضو پیمان ناتو و نمایندگی آن در غرب آسیا که از سال ۱۹۵۲ تاکنون ادامه دارد. فعالیت ترکیه در این نقش در حال حاضر، بر تضعیف محور مقاومت استوار است که آنکارا پیروزی آن را به‌معنای پایان نقش خود در منطقه می‌بیند. بر همین اساس نیز ترکیه پس از یک سال و اندی حمایت تمام‌عیار لجستیکی و ترانزیتی از رژیم صهیونیستی در حوزه ارسال ارزاق، سوخت، نفت، فولاد، آب، غلات، و دیگر محصولات راهبردی به رژیم اسرائیل و افزایش چند برابری مبادلات تجاری با این رژیم در این مدت، نهایتاً هم‌سو با معامله کلان روسیه و آمریکا در سوریه و اوکراین، به‌عنوان نماینده ناتو با رژیم

صهیونیستی، هم‌پیمان شده و با گسیل گروه‌های مسلحی که در لیست بین‌المللی تروریسم قرار دارند، و البته در یک میدان تهی شده از حریف، با ساقط کردن نظام بشار اسد، فرصتی بی‌بدیل برای رژیم صهیونیستی برای از بین بردن زیرساخت‌های نظامی و حیاتی مردم سوریه فراهم کرد. هم‌زمان با سرمستی آنکارا از این فتح‌الفتوح هدیه شده توسط دشمنان جهان اسلام به این کشور، رژیم صهیونیستی بخش‌هایی از خاک سوریه را اشغال کرده است. بدون شک این رویکرد ریاکارانه آنکارا که البته مورد پذیرش مردم صهیونیست‌ستیز ترکیه نیست، در تاریخ ثبت و ضربات جبران‌ناپذیری بر مدل حکمرانی ادعایی اخوانی خواهد گذاشت.

در کنار نقش نمایندگی ناتو، حزب عدالت و توسعه به‌صورت ویژه به‌عنوان پیمان‌کار طرح‌های انگلستان در منطقه ایفای نقش می‌کند. انگلستان تنها کشور اروپایی است که طی ۲۳ سال گذشته و برخلاف دیگر دول اروپایی، حزب حاکم عدالت و توسعه روابط پایدار و تصاعدی با آن داشته است و اساساً انتقاد از لندن، خط قرمز آک‌پارتی محسوب می‌شود. با گذشت بیش از ۱۰۰ سال از معاهده سایکس - پیکو، استعمار انگلستان، مجدداً بانی طرح‌های نوین تجزیه کشورهای غرب آسیا می‌باشد که بخشی از آن با نقش‌آفرینی ترکیه در سوریه و عراق در حال پیگیری است. بخشی دیگر از آن در قالب ایجاد به‌اصطلاح «جهانِ تُرک» مبتنی بر پان‌تورانیسم انگلیسی و با محوریت ایجاد تغییرات ژئوپلیتیکی در قفقاز از طریق اجرای دالان تورانی ناتو توسط ترکیه علیه کشورهایمانند ایران، روسیه، ارمنستان و چین دنبال می‌شود. از منظر انگلیس، ساخت «جهانِ تُرک»، ابزاری برای مهار سه‌جانبه ایران، روسیه و چین و نهایتاً تجزیه آنها می‌باشد.

نقش سومی که ترکیه در منطقه ایفاء می‌کند مبتنی بر رویکرد نئوعثمانی است که در آن ملغمه‌ای از اخوانی‌گری و پان‌ترکیسم نیز وجود دارد. محوریت این رویکرد ترکیه را در تمایل آشکار مقامات آک‌پارتی به عبور از معاهده ۱۹۲۳ لوزان و بی‌اعتبار کردن آن می‌توان دید. حال آنکه این معاهده، مرزهای کنونی ترکیه را ترسیم کرده و بی‌اعتبار کردن آن به‌معنای توسعه‌طلبی ارضی است؛ شبیه آنچه که امروزه آنکارا در سوریه، عراق، قبرس،

ارمنستان، قفقاز و مدیترانه شرقی انجام می‌دهد. با وجود این، اگر رفتار سلطان عبدالحمید عثمانی در سال ۱۸۷۶ در مخالفت با درخواست صهیونیست‌ها برای خرید زمین و اسکان در فلسطین را با رفتار کنونی دولت آنکارا در فراهم کردن شرایط ایده‌آل برای اسرائیل در سوریه جهت از بین بردن منابع و زیرساخت‌های مردم سوریه و اشغال خاک آن مقایسه کنیم، حتی عثمانی خواندن این نقش و رفتار حزب عدالت و توسعه، جور به خلافت عثمانی می‌باشد. از این منظر رهبران حزب عدالت و توسعه نه به آرمان‌های متأخر نجم‌الدین اربکان نخستین رهبر اسلام‌گرایان ترکیه وفادار ماندند و نه به رویکردهای متقدم عثمانی در خصوص فلسطین.

سوم: اهداف تأسیس ت.ر.ت فارسی را باید در قالب ترکیبی از نقش سه‌گانه ترکیه در منطقه ارزیابی کرد؛ اما اشتباه محاسباتی دولت‌مردان آنکارا در آن است که به‌عنوان پیاده نظام در حال نقش‌آفرینی در «کلان فتنه‌ای» است که در آن تجزیه ترکیه نیز برنامه‌ریزی شده است. در تمامی طرح‌های ناتو با محوریت انگلستان و آمریکا از جمله خاورمیانه بزرگ، خاورمیانه جدید و اسرائیل بزرگ، ترکیه نیز در کانون طرح‌های تجزیه قرار دارد. دلیل عدم همراهی آمریکا و انگلیس با ترکیه در مسأله کردها، علی‌رغم التماس آنکارا، همین موضوع است. از این‌رو می‌توان با کنار گذاشتن فرضیه هوشمندی دولت‌مردان آنکارا، گفت: «نگاه انگلستان و ناتو به آنکارا هم‌چنان با واژه Turkey صورت می‌گیرد نه با واژه Türkiye». آینده تحولات پیچیده سوریه ابعاد این موضوع را بیشتر نشان خواهد داد. کما اینکه در گذشته تاریخی نیز، انگلستان و اروپا در دوره عثمانی با «تُرک» خطاب کردن سفرای عثمانی سعی در تحقیر آنها داشتند، چرا که به‌قول «برنارد لوئیس» شرق شناس انگلیسی، عثمانی کاربرد این واژه را آزاردهنده تلقی می‌کرد.

چهارم: پس از روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه عموماً و پس از کودتای ۲۰۱۶ خصوصاً، ترکیه بر اساس گزارش‌های بین‌المللی، تبدیل به «زندان رسانه‌ها» شده است و صدها رسانه منتقد و مخالف دولت، تعطیل و به نفع دولت مصادره شدند. در چنین شرایطی، بازنمایی تأسیس ت.ر.ت فارسی، در قالب اصول و ارزش‌های بین‌المللی فعالیت رسانه‌ای،

نوعی مطایبه است. برخی قراین نشان از آن دارد که یکی از اهداف ت.ر.ت فارسی، در ادامه سیاست‌های طولانی آنکارا و باکو، برای ایجاد تفرقه‌های قومی و فرقه‌ای در ایران می‌باشد. گفته می‌شود جمهوری آذربایجان که در ایجاد شبکه فارسی‌زبان، دو شکست تلخ را تجربه کرده است، این بار در هیأت حامی مالی از «ت.ر.ت فارسی» ظاهر شده است تا به زعم خود مسائل قومی در ایران را شعله‌ور سازد. در این خصوص **دو نکته** قابل طرح است:

۱. ترکیه تنها کشور جهان است که در تاریخ خود چهار نسل‌کشی علیه اقلیت‌ها را در پرونده خود دارد: نسل‌کشی ارمنه و یونانی‌ها، کردها، علوی‌ها، آشوری‌ها. این سابقه سیاه تاریخی به همراه نفی حقوق اقلیت‌ها در قانون اساسی ترکیه، این کشور را بیش از هر کشور دیگری در موضوع اقوام و اقلیت‌ها آسیب‌پذیر ساخته است.

۲. برخلاف کشورهای فاقد سابقه طولانی تاریخی، اقوام و مذاهب در ایران با سابقه هزاران سال همزیستی مسالمت‌آمیز، «ملت تاریخی و واحد ایران» را ایجاد کرده‌اند که گسست ناپذیرند. به همین دلیل اقوام و مذاهب در ایران در بحرانی‌ترین شرایط، همواره در راستای اعتلای ایران فرصت‌ساز بودند نه تهدید.

پنجم: تأسیس رسانه‌های بین‌المللی و اصطلاحاً رسانه‌های برون‌مرزی، عرصه‌ای است که ایران با داشتن ده‌ها کانال و شبکه تلویزیونی و رادیویی به بیش از ۳۰ زبان مطرح دنیا، در آن پیش‌تاز و دارای تجارب فراوان است. حدود سه‌دهه پیش که ت.ر.ت بیشتر به‌عنوان رسانه‌ای داخلی در ترکیه شناخته می‌شد، ایران کانال تلویزیونی «سیمای ترکی استانبولی» را در قالب شبکه سحر (۱۳۷۶) تأسیس کرد. شبکه‌ای که به دلیل تأثیرگذاری به سرعت موجب سلسله واکنش‌های آنکارا شد. نهایتاً پس از چند سال فعالیت سیمای ترکی استانبولی و تبادل پیام‌هایی میان دو طرف، مسئولان وقت برون‌مرزی رسانه ملی با نگاه ایجابی، این شبکه را تعطیل کردند. اکنون آنکارا با تأسیس ت.ر.ت فارسی، توافقات آن زمان را نقض کرده است. بنابراین در صورتی که ت.ر.ت فارسی، نتواند پیگیری «توهامات

رنگارنگ ترکیه» در این شبکه را مهار کند، تأسیس شبکه ترکی استانبولی در ایران بر پایه تجارب گذشته، گزینه بسیار محتمل و فرصت‌ساز برای ایران خواهد بود.

[مرجع](#)

© #سردبیر_سایت_ضیاءالصالحین

◀ | | [سایت](#) | [بله](#) | [تلگرام](#) | [ایتا](#) |

 @sardabir 313